

VIAȚA DUPĂ MOARTE

PREMIERĂ PE ȚARĂ

FECIOARA ȘI MOARTEA de Ariel Dorfman. Traducere de Marica Beilgan • **TEATRUL LEVANT** • Data premierei: 26 martie 1993 • Regia: Cristian Hadji-Culea • Decoruri și costume: Ștefania Cenean • Distribuția: George Constantin (Roberto Miranda), Dana Dogaru (Paulina Salas), Dan Condurache (Gerardo Escobar).

În literatură cel puțin, soarta eroilor e de invidiat: ei mor jefindu-se pentru o idee – de obicei nobilă –, urmașii lăudându-le curajul și neînfricarea. Supraviețuitorii – chiar când au norocul să trăiască clipa victoriei ideilor lor – încep să aibă dubii cu privire la noblețea reală a țelului. Victoria, pentru ei, se traduce în memoria fricii și a umilinței, a tăcerii, a ambiguității. Probabil de aceea supraviețuitorii nu sînt considerați eroi, ci doar victime.

Fecioara și moartea, piesă a unui autor hoinar pe mapamond și care a cunoscut multe înfățișări ale terorii politice, mărturiseste neputința cuvintelor în exprimarea ultimă a erorii. Nucleul tragic este în afara piesei și dincolo de ea, convenția scenică analizează mecanismul mizer al compromisului. Doar moartea consacră eroismul, doar ea păstrează puritatea...

Paulina Salas este o supraviețuitoare, o femeie care a suferit, iar acum încearcă să-și facă dreptate într-o „țară care este probabil Chile, dar poate fi orice țară în care s-a instalat un guvern democratic, primul după o lungă perioadă de dictatură”. Întîmplarea creează triumful dramatic ideal al dezbaterii: călăul adus de o „faptă bună” poposește în casa victimei căsătorite cu președintele viitoarei comisii de cercetare a abuzurilor dictaturii.

Dinamica noțiunilor de dreptate și adevăr, de căință și mărturisire, de uitare și iertare se poticnește mereu în realitatea trăirii, în neputința umanului de a ordona inumanul, în schematismul și clișeele rațiunii confruntate cu iraționalul. În interpretarea Danei Dogaru, amintirea suferinței se confundă cu suferința însăși și nici un fel de revanșă nu o poate diminua. Adevărul ei este netransmisibil, dreptatea e imposibilă, uitarea e aparentă, pentru ea căința călăului e întinată de frică și minciună. Performanța actriței dă un sens

profund și piesei, și spectacolului: procesul – meschin, vulgar – pe care personajul îl construiește pe scenă nu este decît imaginea deformată a mutilării interioare. Visul răzbunării este de fapt un coșmar în care cele mai pure intenții se maculează, se convertesc în gesturi și forme urite, murdare. Ceea ce a trăit această femeie în relația cu călăii ei nu poate fi nici explicat, nici răzbunat. Actrița joacă personajul care pune în scenă imposibilul proces cu conștiința clară a zădărniciei încercării, vedem cenușa sub care pîlpîie încă focul, victima care și-a ratat eroismul, feminitatea iremediabil ultragiată, viața de după moarte.

George Constantin este un actor care își poate însuși în mod credibil orice biografie. O face și în acest spectacol, în condițiile în care piesa îi oferă puține puncte de sprijin. Doctorul Miranda, chemat de poliție să decidă asupra limitei de rezistență a victimelor, s-a alăturat tortionarilor dintr-un vag sentiment de răzbunare și o acută conștiință a impunității. Și totuși acum, cînd adoptase atît de iscusit strategia discursului democratic, este recunoscut de Paulina pe temeiul unor probe care ar putea fi oricînd contestate. Firește, neagă. Apoi, la fel de firesc, mimează regretul, de frică e gata să mimeze și remușcarea. Doar Gerardo e dispus să accepte mascarada. Soțul Paulinei, juristul care are misiunea oficială a dreptății, nu are și pasiunea ei. Parcă mai puțin manierist ca altă dată, Dan Condurache desenează mediocru mediocritatea personajului.

Regia semnată de Cristian Hadji-Culea „se topește” în actori, evitînd versiunea

foto: Cosmin Bumbuș

George Constantin, Dana Dogaru și Dan Condurache

proprie asupra dramei.

Prin această premieră (cu dramele și conflictele ei colaterale legate de problema atît de nouă a drepturilor de reprezentare), directoarea Teatrului Levant – actrița Valeria Seciu – dovedește că inițiativa particulară poate fi un serios patener de competiție la capitolul ambiții civice și artistice.

MAGDALENA BOIANGIU

CRONICA • CRONICA • CRONICA